

မင်းကြီးမျက်နှာရှည်

ဆန်းထွန်း (မန်းတက္ကသိုလ်)

အတွေးအမြင်မဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၈၇ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ၊ စာစဉ် ၂၆ ၊ နှာ ၁၇-၂၀ ထိ။

(၁)

ပုဂံနရသီဟပတေ့ တရုတ်ပြေးမင်းသားတော် သီဟသူသည် သက္ကရာဇ် ၆၀၄ ခုတွင် ပြည်မြို့ကို တည်ထောင်စပြုသည်။

သီဟသူ စည်းစိမ် လေးဆယ့်နှစ်နှစ်၊ သက္ကရာဇ် ၆၄၆ ခု အနိစ္စရောက်၍ ညီတော်ကျစွာ မင်းပြုတော်မူသည်။

ကျစွာ စည်းစိမ် သုံးဆယ့်ကိုး၊ သက္ကရာဇ် ၆၈၅ ခုတွင် အနိစ္စရောက်၍ သင်းတွဲ စောရန်နောင်းကို ပင်းယစကား ခုနစ်ကျောင်းဒါယကာ(ဥဇနာ)မင်းပြုရသည်။

စောရန်နောင်း စည်းစိမ် ငါးဆယ့်လေး၊ သက္ကရာဇ် ၇၃၉ ခုတွင် အနိစ္စရောက်၍ ထိုမင်း နောင်တော် မြင်စိုင်းရွှေနန်းရှင်သားတော် မင်းကြီးမျက်နှာရှည်ကို မင်းကြီးစွာစော်ကဲ ပေးတော်မူ၍ မင်းပြုရ၏။

ထိုမင်းလက်ထက် ထူးသည်ကား... ဆံတော်လေးဆူကို ဌာပနာ၍ တည်လုပ်ခဲ့သော (ပြည်ရွှေဆံတော်)စေတီသည် တန်ခိုးပြာဠိဟာ ထင်စွာ ပြု၍ ပေါ်၏။ တစ်လ လေးသီတင်း၌ နတ်တို့သည် စည်စောင်းညှင်း တီးမှုတ်၍ သဘင်ခံလာကုန်၏။

[ရဟန္တာ၊ နတ်၊ လူ သုံးဦးတွင် တစ်ဦးဦး၏အဓိဋ္ဌာန်အစွမ်းဖြင့် စေတီတော်အချို့ တန်ခိုးပြာဠိဟာ ပြတတ်ကြောင်း မိလိန္ဒပဉ္စာ၊ အနုမာနပဉ္စ၊ ဝေ သန္တရဒါနဝဂ်၊ ၁၇၁-စေတီယပါဠိဟာရိယပဉ္စာ၌ ဟောတော်မူသည်။]

မျက်နှာရှည်မင်းကြီးလည်း ထိုအကြောင်းအရာကို ကြားသိသော် ပီတိသောမနဿဇောပြန်ပြောလှသည်ဖြစ်၍ ဆံတော်မြတ်၏ ဒါယကာ ငါခံထိုက်လှပေသည်ဆို၍ ဗိုလ်ခြေနှင့်တကွ တက်၍ သုဒဿနကုန်းကို သုတ်သင်သန့်ရှင်းပြီးနောက် လူသွမ်းများတို့ ဖျက်ဆီးလိုသော် လွယ်သည်။ ကြီးကျယ်စွာ ထပ်မံ၍ ပြုမည်ကြံလျက် ရွှေအုတ်ခုနစ်ချပ်သွန်းပြီးလျှင် ပြင်က အုတ်မြစ်ချ၍ ထပ်မံတည်ထောင်တော်မူသည်။ အရပ်တော် သံတောင် ၁၇၂ မြင့်သည်။ ရွှေထီး ၉ ဆင့် မြင့်သည်။

[သံတောင်စံတောင်=အတူတူပင် ဖြစ်သည်။ ၁၉ လက်မခွဲ ရှိသော အတောင်ကို သံတောင်=စံတောင် A standard cubit ခေါ်သည်။ ရှေးက ၁၈ တောင် ၂ မိုက်ကို ၁၇၂ ဟု ရေးသည်။ ကျပ်ကိုဖြစ်စေ၊ စိတ်ကို ဖြစ်စေ၊ မိုက်ကို ဖြစ်စေ လုံးကြီးတင်နှင့်ရေး သည်။ "ကျပ်၊ စိတ်၊ မိုက်တွင် လုံးကြီးတင်"ဟု အဆိုရှိသည်။]

သန္တာဆိုင်၊ ပုလဲဆိုင် အများဆွဲထားသည်။ ရွှေတန်ဆောင် ငွေတန်ဆောင်၊ ရွှေတံခွန် ငွေတံခွန်၊ ရွှေထီးငွေထီး အများစိုက်ဆောက်လှူဒါန်းသည်။ ကုန်းတော်ပြည့်အောင် ကျောက်အုတ်တို့ဖြင့် သမံတလင်း ခင်း၍ စောင်းတန်းလှေကား ထားတော်မူသည်။

မင်းကြီးလည်း တပေါင်းလဆန်း ၃ ရက်မှစ၍ သီတင်းကျွတ်လတိုင်အောင် နန်းတော်သို့ မပြန်ပဲ ရှစ်လရာသီဝတ်ဖြူဆီး၍ သီတင်းသီလ စောင့်ကာနေတော်မူသည်။ ဆွမ်းသင်ပုတ် ရေချမ်းပန်းဆီမီး မပြတ်ပူဇော်သည်။ မိဖုရားကိုယ်လုပ်မောင်းမမှစ၍ ပြည်သူပြည်သားတို့ကိုလည်း နေ့ညတက်၍ ဖူးတွေ့ကြစေဟုတံခါးဟင်းလင်းထားတော်မူသည်။ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်၌လည်းကောင်း၊ တပေါင်းလပြည့်၌လည်းကောင်း ပွဲကြီးသဘင် နှစ်စဉ်ပြုတော်မူသည်။

(၂)

- ခမည်းတော်သတ်
- နောင်တော်သတ်၍
- သတ်သည်ကိုယ့်ကိုယ်
- ဆက်တိုက်လိုပင်
- ကိုယ်သုံးခုဆုံး

လက်စတုံးမှ

စုံးစုံးနှစ်ကာ

ငရဲရွာ၌

ကယ်ပါယူပါ

ပူလှပြီလေး

ဘေးဒုက္ခကြီး

ငရဲကြီးလျက်

ဆီးဆို့ကံရိုင်း

အပိုင်းခံရ

နှစ်နာလှသည်

ဘယ်ကဘယ်သူဘယ်ဝါနည်း...

အဖသတ်-ပိတုဃာတကကံ ထိုက်ခဲ့သော ပြည်စားသီဟသူ၏ရိုင်းလှသော ရာဇဝင်ကို ရာဇဝင်နယ်ပယ်တစ် ဝိုက်ကမူ "မိုက်ပါကွာ"ဟု အသံထွက်လာအောင် သိကြပါသည်။

အဖကို သတ်သော ပြည်စား သီဟသူသည် နောင်တော်ပုသိမ်စား ဥဇနာကို သတ်သည်။ ပဲခူးငပန္နက်ကို သတ်မည် လေးတင်ရာ လေးအငင် လွန်သောကြောင့် ကိုယ့်မြားကိုယ့်မှန် သေရသည်။ ထိုစဉ်က ပြည်မြို့ ရာဇဝင်ရိုင်းခဲရသော်လည်း ၇၃၉ ခု နန်းတက်သော မင်းကြီး မျက်နှာရှည်၏ ပြည်သမိုင်းကြောင်းကား ကောင်းလှပေ၏။

တစ်နှစ်တစ်နှစ်တွင် ရှစ်လ-ရှစ်လ ရာသီ ပါရမီဆယ်ပါးကို ဖြည့်တင်းနေသော မင်းကြီးမျက်နှာရှည်ကား သုမင်္ဂလဘုရားအလောင်း ပလလည်း ဆင်မင်းပင် ဖြစ်လေရာသလား ယိုးမှားတွေ့ဆွယ်ပင် ဖြစ်ပေသည်။

သမုဒ္ဒရာဇ်မင်း၊ နော်ရထာမင်း၊ ကျစွာမင်းတို့လည်း ရင့်မာတစ်ကျိပ်အဝင် ပလလည်းဆင်မင်း ဝင်စားလာကြ သော မင်းများဖြစ်သည်မဟုတ်ပါလော။ အလောင်းမင်းတရားကြီးဘုရား စသောအမည်များလည်း ဘုရားအလောင်းတစ် ဦးဟူသောသဘောကို ဆောင်သည်ဟုယူဆစရာ ရှိပါသည်။

ဟံသာဝတီရောက်မင်းတရားဆို ပုဂ္ဂိုလ်ခြောက်မည်ချီသောရတု၌

"သောင်းကိုလွှတ်ခွာ

ရာကားကင်းဝေး

ကိုးယောက်ရေး"ဟု စပ်ဆိုခြင်း၊

"ဘုရားလောင်းတည့်၊

ခြောက်သောင်းငါးရာ

တစ်ကျိပ်ပါတွင်

နောင်လာမည့်သူ" (သွံမြားပစ်ခန်းပျို့၊ ပိုဒ်-၁၂၀)ဟု စပ်ဆိုခြင်းများသည်

"အသီတိ စ ဗောဓိသတ္တ သဟဿေဟိ" ဟူသော သဒ္ဒမ္ပပုဏ္ဏရိကသုတ်၊ နိဒါနပရိဝတ္တ၊ စာမျက်နှာ-၁ အဆိုမှ ဆင်းသက်လာလေသလောဟု တွေးထင်ဖွယ်ရာ ရှိလေသည်။ "နောင်လာရစ်သောင်း"ဟူသော စကားနှင့်သဒ္ဒမ္ပပုဏ္ဏရိက သုတ်တော်လာစကားညီသည်။

(၃)

- ၁။ အဇိတ ကား မေတ္တေယျဘုရားအလောင်းတော်။
- ၂။ နာရဒ ကား ရာမဘုရားအလောင်းတော်။
- ၃။ ပသေနဒီကာသလ ကား ဓမ္မရာဇဘုရားအလောင်းတော်။
- ၄။ အဘိဘူနတ် ကား ဓမ္မသာမိဘုရားအလောင်းတော်။
- ၅။ အသုရိန် ကား နာရဒဘုရားအလောင်းတော်။
- ၆။ စင်္ဂီပုဏ္ဏား ကား ရံသီမုနိဘုရားအလောင်းတော်။
- ၇။ သုဘလုလင် ကား ဒေဝဒေဝဘုရားအလောင်းတော်။
- ၈။ တောဒေယျပုဏ္ဏား ကား နရသီဟဘုရားအလောင်းတော်။
- ၉။ နာလာဂီရိဆင် ကား တိဿဘုရားအလောင်းတော်။
- ၁၀။ ပလလည်းဆင် ကား သုမင်္ဂလဘုရားအလောင်းတော်။
- ၁။ မေတ္တေယျဘုရား ကံ့ကော်ပင်၌ ပွင့်မည်။

- ၂။ ရာမဘုရား စန္ဒကူးပင်၌ ပွင့်မည်။
- ၃။ ဓမ္မရာဇဘုရား ကံ့ကော်ပင်၌ ပွင့်မည်။
- ၄။ ဓမ္မသာမိဘုရား အင်ကြင်းပင်၌ ပွင့်မည်။
- ၅။ နာရဒဘုရား စန္ဒကူးပင်၌ ပွင့်မည်။
- ၆။ ရံသီမုနိဘုရား ညောင်ကြပ်ပင်၌ ပွင့်မည်။
- ၇။ ဒေဝဒေဝဘုရား စကားပင်၌ ပွင့်မည်။
- ၈။ နရသီဟဘုရား သခွတ်ပင်၌ ပွင့်မည်။
- ၉။ တိဿဘုရား ပညောင်ပင်၌ ပွင့်မည်။
- ၁၀။ သုမင်္ဂလဘုရား ကံ့ကော်ပင်၌ ပွင့်မည်။

နောင်လာရှစ်သောင်း၊ အနင်းရာ၊ ရင့်မာတစ်ကျိပ်တို့တွင် ပထမဆုံးပွင့်မည့်အရိမတ္တေယျ=အရိမတည်းဘုရား အလောင်းတော်သည် ယခုအခါ တုသိတာနတ်ပြည်ဝယ် ငဲ့လင့်စောင့်စားတော်မူဆဲဖြစ်၍ အရိမတ္တေယျအလောင်းတော် ကား မဖြစ်နိုင်၊ အခြားသော အလောင်းတော်များအနက် နောင်လာ၌သော်လည်းကောင်း၊ အခု၌သော်လည်းကောင်း၊ ရင့် မာ၌သော်လည်းကောင်း ပါနိုင်သည်ကား မင်းကြီးမျက်နှာရှည် ဖြစ်သည်။ မင်းကြီး၏အံ့ဖွယ်ကောင်းသော ပါရမီများအ နက် ပို၍ထူးသော ပါရမီတစ်ခုကား နန်းတော်မှ ခွာရှောင်၍ ဝတ်ဖြူစင်ကြယ်နှင့်ငါးပါးသီလ သုဒဿနကုန်းတော်ပေါ်မှာ သာ ဗုဒ္ဓါပါသက၊ ဗုဒ္ဓဘတ္တိကအဖြစ် သန့်သန့်ရှင်းရှင်း နေတော်မူနိုင်သော နေက္ခမ္မပါရမီတော်ပေတည်း။

ပဒေသရာဇ်မင်းကြီးတစ်ပါးအနေဖြင့် လူဆိုးသူဆိုးဘေး၊ အအေးအပူဖောက်ပြန်မှုများ အကြား၌ အသက်ဆံ ဖျား စွန့်စားနေထိုင်ရမှုများကြောင့် ခန္တီပါရမီ၊ ဥပေက္ခာပါရမီများ ဖြည့်ဆည်းပြီးသားဖြစ်သော မင်းကြီးမျက်နှာရှည်သည် အခြားသော ပြည်မြို့သမိုင်းဝင် စောရန်နောင်၊ သတိုးစော...မင်းများလောက် နန်းသက်ရှည်တော်မမူဘဲ နန်း ၁၁ (ဆယ့် တစ်)နှစ်၊ သက္ကရာဇ် ၇၅၀ တွင် အနိစ္စ ရောက်တော်မူရရှာသတည်း။

သူတော်ကောင်းမှု

သက်ရှည်မှုလည်း

နှစ်ခုမကွဲ

တည်နိုင်ခဲ့စွ။

ဆန်းထွန်း(မန်းတက္ကသိုလ်)

